

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та
менеджменту

Психодіагностика в системі освіти

2024 р.

Для студентів галузі знань 23 Соціальна робота
спеціальності 231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та психологія.
ОС «Бакалавр»

Викладач: асистент Рябко Юрій Володимирович

E-mail: psipropsi@gmail.com

Кількість годин, відведених на

	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кредити	5	5
Лекції	24	6
Практичні заняття	26	8
Самостійна робота	100	136
Форма контролю	залік	залік

Анотація курсу

ОК «Психодіагностика в системі освіти» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у 6/8 семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (екзмен).

Місце ОК в ОПП:

Навчальну дисципліну «Психодіагностика в системі освіти» внесено до вибіркових дисциплін ОПП циклу професійної підготовки.

Курс «Психодіагностика в системі освіти» використовує міждисциплінарні знання з експериментальної психології та психодіагностики, психології, соціальної психології.

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з науковими підходами до організації та проведення діагностичних обстежень; підготовка студентів до самостійної наукової дослідницької роботи, реалізації прикладних психодіагностичних задач системі освіти.

Завдання навчального курсу:

1) вивчення основних етапів становлення психодіагностики як науки, її предмету, структури, завдань, морально-етичних принципів роботи діагноста;

2) ознайомлення з структурною побудовою окремих груп методів та безпосередньо методик діагностування, методичними вимогами до їх проведення;

3) розгляд пріоритетних напрямків діагностичних обстежень в системі освіти.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен набути таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, що стосується створення, обробки, приймання і виконання документів та інших ділових процесів документаційного забезпечення соціальної роботи.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності (ФК):

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК21. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК22. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

Попередні компетентності (періквізити), необхідні для вивчення освітнього компонента, формуються під час засвоєння ОК: «основи наукових досліджень», «експериментальна психологія та психодіагностика», «психологія», «соціальна психологія».

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 24. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 25. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Комп'ютер Windows 7 або пізнішої версії, Mozilla Firefox, MS Office 2010 або пізнішої версії; Google Клас, Zoom, доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу.

Організація навчання

Види занять.

Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу. В умовах карантину (дистанційне навчання) лекційні заняття проводяться на платформі ZOOM.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни. В умовах карантину (дистанційне навчання) практичні заняття проводяться з використанням сервісу classroom google.

Самостійна робота студента (СРС) - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Зокрема, самостійна робота студентів із зазначеного курсу передбачає:

- 1) виконання індивідуального проекту на пропонувану тему;
- 2) написання рефератів на пропонувані теми;
- 3) заповнення узагальнюючих схем, таблиць з тем.

В умовах карантину (дистанційне навчання) планування самостійної роботи студентів, методичне керівництво і контроль за її виконанням відбувається з використанням платформи ZOOM.

Особливості навчання за дистанційними технологіями

Для опанування навчальної дисципліни проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять освітній процес організовується з використанням дистанційних технологій:

1. за допомогою сервісів Zoom (платформа для проведення відеоконференцій, онлайнзанять, онлайнконсультацій (<https://zoom.us/>), Google (meet.google.com) із відображенням посилань у ел. розкладі;
2. в асинхронному режимі розміщення НПП освітніх матеріалів із навчальної дисципліни у Moodle, Google Classroom;
3. для студентів, які не мають змоги систематично виходити на зв'язок, забезпечується освітня комунікація через Viber, Telegram, WhatsApp, Signal.

Структура дисципліни

Тема	Лекції (год.)	Лаб. роб. (год.)	Практ. роб. (год.)	СРС
Змістовий модуль 1.ПСИХОДІАГНОСТИКА ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА. ДІАГНОСТИКИ ЗДІБНОСТЕЙ, МОТИВАЦІЇ ТА САМОСВІДОМОСТІ.				
1.1. Поняття про психодіагностику. Психодіагностичні дослідження в системі освіти.	2	-	-	6

1.2. Класифікація та характеристики методів психодіагностики. Психометричні вимоги до методів психодіагностики.	2	-	2	6
1.3. Діагностика темпераменту та характеру. Діагностика загальних, креативних, спеціальних здібностей. Вивчення професійної спрямованості особистості.	2	-	2	6
1.4. Діагностика потребо-мотиваційної сфери. Об'єкти та методи вивчення мотивації. Основні напрямки та методи діагностики самосвідомості особистості.	2		2	6
Змістовий модуль 2. ДІАГНОСТИКА ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ, ВІКОВОГО РОЗВИТКУ ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ.				
2.1. Напрямки вивчення емоційної сфери. Методи дослідження емоцій. Діагностика вольової сфери особистості.	2	-	2	6
2.2. Діагностика психологічної готовності до навчання в школі. Вивчення дезадаптації школярів. Діагностика порушень розвитку.	2	-	2	6
2.3. Діагностика міжособистісних стосунків.	-		2	6
Змістовий модуль 3. Детермінанти міжгрупових відмінностей.				
3.1. Види інтерпретації результатів дослідження в психодіагностиці. Оформлення діагностичних висновків і представлення результатів.	2	-	2	6
3.2. Етичні принципи психодіагностичних досліджень.	-	-	2	6
Разом	14	-	16	60

**Перелік питань до підсумкового контролю із дисципліни
«Психодіагностика в системі освіти» (іспит)**

1. Історія розвитку психодіагностики. 2. Основні напрямки психодіагностичних досліджень у сучасній психодіагностиці. 3. Основні напрямки психодіагностичних

досліджень в системі освіти. 3. Професійно-етичні принципи діагностичної роботи. 4. Понятійний апарат діагностики. 5. Психометричні вимоги до методів психодіагностики. 6. Класифікаційні системи методів дослідження у психодіагностиці. 7. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних методів дослідження. 8. Проективні методи дослідження у психодіагностиці. 9. Метод тестів: переваги та недоліки. 10. Структура тестових методик. 11. Методики шкалювання. 12. Опитувальники. Структура опитувальників. 13. Основні методичні підходи до діагностики темпераменту. 14. Специфіка вивчення характеру у діагностиці. 15. Діагностика акцентуацій характеру підлітків. 16. Загальні здібності як об'єкт діагностування. 17. Методичні проблеми у діагностуванні загальних здібностей здобувачів освіти. 18. Діагностування спеціальних та креативних здібностей. Методики діагностики здібностей. 19. Діагностика пізнавальних процесів як складових компонентів загальних здібностей. 20. Об'єкти діагностики мотивації. Групи методів діагностики мотивації. 21. Вимірювання показників рівня домагань особистості. 22. Структура самосвідомості. Самовідношення як об'єкт діагностування. 23. Напрямки вивчення емоційної сфери здобувачів освіти. 24. Методи дослідження емоцій. 25. Діагностика вольової сфери особистості. 26. Діагностування структурних компонентів волі. 27. Вивчення показників вольового наміру. 28. Діагностика психологічної готовності до навчання в школі. Показники психологічної готовності до навчання в школі. 29. Детермінанти неготовності до навчання, їх діагностика в роботі з сім'єю. 30. Вивчення дезадаптації школярів. 31. Показники дезадаптації особистості в групі. Діагностичні критерії вивчення дезадаптації. 32. Діагностика порушень розвитку. 33. Соціометрія. Модифікації соціометричного тесту. 34. Методи непрямой оцінки міжособистісних відносин. 35. Методи спостереження та експертної оцінки у дослідженні міжособистісних стосунків. 36. Поняття діагностичних висновків у психодіагностиці. 37. Основні тенденції опису результатів дослідження у діагностиці. 38. Різновиди психологічної документації. 39. Оформлення діагностичних висновків і представлення результатів діагностики в системі освіти. 40. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби системи освіти.

Інформаційне забезпечення РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Прокоф'єва М. Ю. Індивідуалізація та диференціація навчання молодших школярів [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. Сімферополь : Таврида, 2013. 224 с.
2. Радчук Г. К., Кормило О. М. Диференціальна психологія Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. 424 с.
3. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференційна психологія. Львів: Новий світ-2000, 2011. 236 с.
4. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ прак. психол. і соціальної роб. 2018. 106 с.
5. Лемак М. В., Петрище В. Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики. – [збірник психодіагностичних методик]. Ужгород, Вид-во Олександри Гаркуші, 2012. 615 с.
6. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. Київ: НДПІ, 1990. 239 с.
7. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: як допомогти собі та іншим: курс лекцій: навч. посіб. Київ : Наукова думка, 2000. 190 с.
8. Чернобровкіна В. А. Психологія особистісної свободи: моногр. Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Тараса Шевченка", 2012. 458 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Закон України «Про освіту» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 06.02.2019).
2. Наказ МОН Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> (дата звернення 16.11. 2019).
3. <http://www.edu-ua.net> – освітня українська мережа
4. <http://www.uchobe.net.ua> – каталог навчальних закладів України
5. <http://www.journals.elsevier.com/acta-psychologica> - Acta Psychologica - електронний журнал з відкритим доступом (англ. мовою)
6. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/univmag/poshuk.php3?them_key=%D3%EA%F0%E0%BF%ED%F1%FC%EA%E8%E9+%EF%F1%E8%F5%EE%EB%EE%E3%B3%F7%ED%E8%E9+%E6%F3%F0%ED%E0%EB – Український психологічний журнал (Київського національного університету імені Тараса Шевченка)
7. <http://www.appsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia> - «Актуальні проблеми психології». Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України
8. <http://psylib.kiev.ua/> - Психологічна бібліотека " Самопізнання і саморозвиток".

Система оцінювання

Система оцінювання навчальних досягнень студентів із психодіагностики в системі освіти ґрунтується на *компетентнісному підході*.

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, що базується на принципі коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Визначення рівня навчальних досягнень та якості засвоєння відповідної навчальної дисципліни забезпечується системою поточного та підсумкового контролю.

Форми оцінювання ОК: *усна* (бесіда, повідомлення тощо); *письмова* (самостійна робота за варіантами, виконання індивідуальних завдань, розв'язування педагогічних задач тощо); *тестова* (за закритими тестами); *самоконтроль* (самооцінка, розв'язання кейсів тощо).

Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточний контроль (оцінка рівня засвоєння питань самопідготовки, оцінка за виконання практичної роботи), тестовий контроль з кожного модуля, оцінка за самостійну роботу з кожного модуля та підсумковий контроль за результатами іспиту (форма комбінована: тестова, усна).

Згідно наказу №396 від 05.12.2011 «Про організацію та проведення підсумкового контролю (семестрового та державної атестації; I семестр 2011-2012 н.р.)»:

«...Загальна підсумкова оцінка з дисципліни визначається на основі середньозваженого бала за національною шкалою і виставляється у відомість обліку успішності та ІНПС (заліковій книжці) за двома шкалами оцінювання: національною і ЄКТС. Середньозважений бал (Сб) із дисципліни визначається на основі: встановленого *вагового коефіцієнта (ВК)* дисципліни (дорівнює 1, що згідно з робочою програмою розподіляється окремо за кожний вид роботи, наприклад, ВК за практичні заняття (ЛР, семінарські) дорівнює 0,5; тестовий контроль, МКР = 0,2; СРС (реферати, доповіді, виступи тощо); ІРС (розрахункова робота, графічна робота, участь у конференції, семінарі, олімпіаді тощо) = 0,1; екзамен (залік) 0,2 (останній вид роботи дорівнює 0, коли він не передбачений навчальним планом, тоді збільшується значення ВК на інші види робіт). Встановлення вагових коефіцієнтів за виконання усіх запланованих видів робіт, передбачених робочою програмою з дисципліни (практики), здійснює викладач, який

читає дисципліну і складає робочу програму (програму з практики); середньоарифметичного значення оцінок, одержаних студентом за кожний вид роботи відповідно до робочої програми за національною шкалою...»

Поточний контроль за змістовими модулями

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		ККР	Екзамен
Практичні заняття	Модульна контр.роб.	Практичні заняття	Модульна контр.роб.	Практичні заняття	Модульна контр.роб.		
12	6	32	6	28	6	4	6
Всього - 100							

Критерії та рівні навчальних досягнень студентів з курсу «Психологія»

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна оцінка	Критерії	
A	4,51-5,00	90-100	5	<i>Відмінно</i> – високий рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки, самостійно наводити приклади, продукувати ідеї, визначати прикладні напрямки використання теоретичного матеріалу. Виконання завдань з незначною кількістю неістотних помилок (однією-двома).
	5,00	100			
	4,95	99			
	4,90	98			
	4,85	97			
	4,80	96			
	4,75	95			
	4,70	94			
	4,65	93			
	4,60	92			
4,55	91				
4,51	90				
B	4,01-4,50	82-89	4	<i>Добре</i> – достатній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки з допомогою викладача. Переважає творчий виклад інформації (над репродуктивним). Виконання завдань вище середнього рівня: з кількома (трьома-чотирма) незначними помилками.
	4,50	89			
	4,43	88			
	4,36	87			
	4,29	86			
	4,22	85			
	4,15	84			
	4,08	83			
4,01	82				
C	3,50-4,00	74-81	4	<i>Добре</i> – середньо-достатній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Знання основних положень матеріалу, історії проблеми, термінології; вміння здійснювати міжпредметні зв'язки з допомогою викладача. Переважає репродуктивний виклад інформації. Середній рівень виконання завдань : з незначною кількістю (трьома-чотирма) суттєвих помилок.
	4,00	81			
	3,90	80			
	3,84	79			
	3,76	78			
	3,67	77			
	3,59	76			
	3,51	75			
3,50	74				

D	2,83-3,43	64-73	3	Задовільно – середній рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН).	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача. Знання основної термінології. Виконання завдань нижче середнього рівня: з домінуванням незначних помилок, як домінуючих, над істотними
	3,43	73			
	3,36	72			
	3,29	71			
	3,22	70			
	3,15	69			
	3,07	68			
	3,01	67			
	3,00	66			
	2,92	65			
2,83	64				
E	2,51-2,75	60-63	3	Задовільно – рівень загальних і фахових компетентностей, оволодіння програмними результатами навчання (ПРН). визначається нижче середнього.	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача; знання основної термінології. Виконання завдань "нижче середнього" задовольняє мінімальні вимоги (репродуктивне відтворення вихідного інформаційного масиву навчальної дисципліни: ключових понять, принципів тощо).
	2,75	63			
	2,67	62			
	2,59	61			
	2,51	60			
FX	2,00-2,5	35-59	2	Незадовільно – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.	Студент відвідує лекційні і практичні заняття (не менше 75% від загальної кількості), виконує більшість завдань для самопідготовки, за рекомендованою літературою й інструктивними матеріалами вивчає теоретичні питання, винесені на самостійне опрацювання, виконує й у встановлений термін здає індивідуальну роботу, звертаючись за консультацією до викладача. Студент без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання і застосувати набуті знання на практиці; розуміє (у межах 50 % від загальної кількості) визначення основних понять, які вивчаються в курсі; за допомоги викладача виконує практичні завдання репродуктивного змісту; допускає помилки (не більше ніж 50% випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору. Студент не володіє програмними результатами навчання (ПРН).
F	0,00-1,99	1-34	2	Незадовільно – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для	Студент відвідує лекційні і практичні заняття (менше 75% від загальної кількості), не виконує більшості завдань для самопідготовки, у встановлений термін не здає індивідуальну роботу. Без допомоги викладача не може осмислити теоретичні питання, не розуміє визначення основних термінів з актуальних проблем біології

			повторного вивчення дисципліни.	(менше 50 % від загальної кількості), з допомогою викладача виконує лабораторні завдання репродуктивного змісту; припускається помилок (більше ніж 50% випадків від запропонованої кількості) під час виконання репродуктивних тестів множинного вибору. Студент не володіє програмними результатами навчання (ПРН), не вміє доходити висновків, не сформовано навичок ефективної самостійної роботи.
--	--	--	---------------------------------	---

Політика курсу:

Базується на основних засадах академічної доброчесності та відкритості.